

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 2016. június 24-i ülése 9. számú napirendi pontja

Beszámoló a Tolna Megyei Értéktár Bizottság 2016. évi I. féléves munkájáról

Előadó: Dr. Say István, a Tolna Megyei Értéktár Bizottság elnöke

Az előterjesztést előzetesen tárgyalta a Területfejlesztési és Koordinációs Bizottság.

Tisztelt Közgyűlés!

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott jogával élve az országban az elsők között hozta létre a Tolna Megyei Értéktár Bizottságot.

A Tolna Megyei Értéktár Bizottság szervezi Tolna megye területén azonosított települési és tájegységi értéktárak adatainak összesítését, gondoskodik a Tolna megye területén fellelhető nemzeti értékek azonosításáról és megküldi azt a Hungarikum Bizottságnak.

A magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet szabályozza többek között a nemzeti értékek szakterületenkénti kategóriáit, a települési, tájegységi és megyei értéktárak létrehozását és gondozását, valamint a települési és megyei értéktár bizottságok létrehozását és működését.

A Tolna Megyei Értéktár Bizottság a - vonatkozó kormányrendelet 3.§-a szerint – félévente beszámol tevékenységéről a közgyűlésnek.

Az első félévben a Tolna Megyei Értéktár Bizottság 2 alkalommal ült össze és összesen 8 értéket vett fel a megyei értéktárba. *(A Tolna Megyei Értéktár értékeit az 1. sz. melléklet tartalmazza.)* Újabb értéktár bizottságok alakultak ebben a félévben is, így jelenleg 50 településen folyik értékgyűjtő munka. Az első félévben született döntés bizottság alakításáról Závodon, Regölyben, Nakon, Iregszemcsén és Pörbölön. A Völgységi Értéktár Bizottság pedig 11 településen (Bonyhád, Grábóc, Györe, Izmény, Kisvejke, Lengyel, Mőcsény, Nagymányok, Tevel, Váralja, Závod) végez értékgyűjtő munkát, ezek közül vannak olyan települések is, ahol önálló bizottság is működik (Bonyhád, Grábóc, Váralja, Závod). *(A települési értéktár bizottságok térképét a 2. sz. melléklet tartalmazza.)*

A Tolna Megyei Önkormányzat idén is tervezi, hogy a tavaly elindított „Vár a megye” - *Tolna Megyei Értékek Napja* című rendezvényt megszervezi. A tervek között szerepel, hogy az eddig felvett több, mint 300 érték közül úgynevezett „Tolnaikumokat”, azaz kiemelt megyei értékeket jelöl ki, továbbá a megyei bizottság javaslata alapján értékdíj kerül kiosztásra olyan közösség(ek)nek, amely(ek) sokat tettek az értékgyűjtés terén. Ezeket az elismeréseket ezen a rendezvényen kívánja a bizottság átadni.

A megyei bizottság pályázatot kíván benyújtani a Földművelésügyi Minisztérium által 2016. június 9-én megjelent Hung-2016 felhívásra. A megyei bizottságot a 3. témakör érinti, mely több körös vetélkedő szervezését jelenti. A pályázat célja, hogy a fiatalabb korosztály - általános iskola 7-8. osztályok, középiskola - tagjai is jobban megismerjék a magyar kultúra értékeit, bevonva őket az értékgyűjtésbe. Az egyes területi fordulók legeredményesebb csapatai országos döntőben mérhetik össze tudásukat.

Határozati javaslat:

A Tolna Megyei Közgyűlés .../2016. (VI.24.) közgyűlési határozata a Tolna Megyei Értéktár Bizottság munkájáról szóló beszámoló elfogadásáról

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés c) pontja alapján a Tolna Megyei Értéktár Bizottság 2016. évi I. félévi munkájáról szóló beszámolót elfogadja.

Felelős: Fehérvári Tamás, a Közgyűlés elnöke

Határidő: azonnal

Szekszárd, 2016. június 13.

**dr. Say István
a Bizottság elnöke**

A Tolna Megyei Értéktár jegyzéke 2016. június 24-én

- (1. Több érték több kategóriába is kapott párhuzamos besorolást, ilyenkor a jellemzőbb kategóriában szerepel.
2. Félkövér szedés jelzi azokat az értékeket, amelyek még nem jelenhettek meg a 2015-ös kiadványsorozatban.)

V Á R O S O K:

1. SZEKSZÁRD (34 tétel)

- *Épített környezet:* Római katolikus plébániatemplom - Római katolikus plébánia - Szentháromság-szobor - Szent János és Pál-kápolna - Római katolikus Kálvária-kápolna és stációk - Római katolikus iskolaépület - Zsinagóga - Vármegyeháza - Vármegyeházi romkert - Városháza - Wosinsky Mór Megyei Múzeum - Ferenc kórház - Augusz-ház - Babits Mihály szülőháza - Krenmüller-ház - Tisztartói ház - Kamarás-ház - Nagyvendéglő - Szegzárd Szálló - Fogadó - Nedelkovics-tanya - Bogár-tanya - Présházak - Gemenci Millenniumi Pávilon (24)
- *Kulturális örökség:* Sallangokkal díszített rézveretes szügyhám - Bíró Annamária munkássága - Dr. Németh Pálné munkássága - Steig István munkássága - Tamás József munkássága - **Nepp Dénes munkássága** (6)
- *Agrár- és élelmiszergazdaság:* Szekszárdi történelmi borvidék és borai - Szekszárdi márc (2)
- *Turizmus és vendéglátás:* Petrits Mézeskalács Múzeum (1)
- *Természeti környezet:* Gemenci erdő (1)

2. BÁTASZÉK (25 tétel)

- *Épített környezet:* Római katolikus templom - Cikádor apátsági romkert - Római katolikus plébánia - Szentháromság-szobor - Segítő Szűz Mária-kápolna - Kálvária-kápolna - Szent Orbán kápolna és östölgyek - Nepomuki Szent János-kápolna - Szent Flórián-szobor - Református imaház - Városi Könyvtár épülete - Városháza - Uradalmi épület - Számvevőség - Tájház és gyűjteményei - Mező-féle kúria (16)
- *Kulturális örökség:* Dr. Hermann Egyed István munkássága - Virágvasárnap passiójáték - Csanády-gyűjtemény - Zádor Jenő életműve - Géza-nap - Bátaszéki Ipartestület tevékenysége (6)
- *Ipari és műszaki megoldások:* Vasútállomás épülete - M6-os autópálya alagútláncolata - Türr István-híd (3)

3. BONYHÁD (27 tétel)

- *Épített környezet:* Evangélikus templom - Evangélikus lelkészlak - Evangélikus iskola és tanítólakás - Majosi evangélikus templom - Római katolikus templom - Római katolikus plébánia - Szentháromság-szobor - Kálvária-kápolna - Ermel-Vojnits-mauzóleum - Lodományi római katolikus templom - Református templom - Ózsinagóga - Izraelita szeretetház és maceszsütőde - Ispotály - Perczel-kúria (Perczel utca 9.) - Perczel-kúria (Perczel utca 11.) - Perczel-kúria (Perczel utca 44.) - Alsóbörzsönyi Perczel-kúria - Műemlék lakóházak (Perczel utca 2., 4., 18.) - Nunkovits-Honig Ház (Völgység Múzeum) - Rinaldi ház (21)
- *Kulturális örökség:* Fábián Mártonné munkássága - Lőrincz Aladárné munkássága - Csobányolás - Bukovinai székelők élő népművészete (4)
- *Agrár- és élelmiszergazdaság:* Magyar tarka szarvasmarha (1)
- *Ipari és műszaki megoldások:* Bonyhádi zománcáru és zománcedény (1)

4. DOMBÓVÁR (12 tétel)

- *Épített környezet:* Római katolikus templom - Szentháromság-szobor - Szent Flórián-szobor - Dombói várrom - Kossuth-emlékmű - Pál-ház (6)
- *Kulturális örökség:* Fekete István Múzeum - Kaposmenti hímzés - Balásy Gyula munkássága (3)
- *Agrár- és élelmiszergazdaság:* **Magyar Rapszódia desszert - Rákóczi János munkássága és a Rákóczi-túrós** (2)
- *Egészséges életmód:* Gunarasi gyógyvíz és termálfürdő (1)

5. DUNAFÖLDVÁR (17 tétel)

- *Épített környezet:* Belvárosi római katolikus templom - Római katolikus ferences templom - Ferences rendház - Nepomuki Szent János-kápolna - Szent Rókus-kápolna - Szentháromság-szobor - Református templom - Református parókia - Görögkeleti templom - Kálvária - Műemlék lakóház (Béke tér 1.) - Vár (12)
- *Kulturális örökség:* Csepeli István munkássága (1)

- *Ipari és műszaki megoldások:* Beszédes József-híd (1)
- *Turizmus és vendéglátás:* Dunaföldvári vásár (1)
- *Természeti környezet:* Oláh-völgyi törpemandulás (1)
- *Egészséges életmód:* Dunaföldvári gyógyvíz és termálfürdő (1)

6. GYÖNK (7 tétel)

- *Épített környezet:* Református templom - Evangélikus templom - Magyary-Kossa-kastély - Szabatonpusztai tehénistálló (4)
- *Kulturális örökség:* Gyöngyös környéki svábhímezés - Német nemzetiségi tájház - **Kiss József német nemzetiségi magángyűjteménye** (3)

7. NAGYMÁNYOK (2 tétel)

- *Épített környezet:* **Római katolikus plébánia - Nepomuki Szent János-szobor** (2)

8. PAKS (37 tétel)

- *Épített környezet:* Római katolikus (Makovecz-)templom - Szentháromság-szobor - Szent Vendel-kápolna - Szent Rókus és Sebestyén-kápolna - Újtemetői római katolikus kápolna - Kálvária-kápolna - Bazársor - Dunakömlődi római katolikus templom - Református templom - Evangélikus templom - Erzsébet Nagyszálloda - Cseh-Vigyázó Kúria (Városi Múzeum) - Szeniczey-kúria - Korniss-kúria - Rosty-kúria - Daróczy-kúria - Novák-kúria - Kurecz-kúria - Műemlék lakóház (Anna utca 17.) - Műemlék lakóházak (Deák utca 7., 7/a) - Műemlék lakóház (Templom tér 6.) - Műemlék lakóház (Kossuth utca 2.) - Szeniczey ház - Lussonium (24)
- *Kulturális örökség:* Paksi Képtár - Roger Schilling Fúvószeneke - Nemzetközi Gastroblues Fesztivál - Paksi Digitális Archívum és retro képgyűjtemény (4)
- *Ipari és műszaki megoldások:* Paksi Atomerőmű Tájékoztató és Látogató-központ és Atomenergetikai Múzeum - Magyar atomenergetikai szaktudás (2)
- *Agrár- és élelmiszergazdaság:* Paksi pincefalú és dunakömlődi pincesor (1)
- *Természeti környezet:* Űrge-mező - Paksi tarka sáfrányos - Paksi löszfal - Duna-part (4)
- *Egészséges életmód:* Paksi gyógyvíz és termálfürdő (1)
- *Sport:* Paksi olimpiakonok (Abay Nemes Oszkár, Kovács Antal, Kozmann György) sportteljesítménye (1)

9. SIMONTORNYA (8 tétel)

- *Épített környezet:* Római katolikus ferences templom - Ferences rendház - Szentháromság-szobor - Református templom - Vár - Vár műemléki környezete - »Nagyház«, Helytörténet Háza (7)
- *Kulturális örökség:* **Könyvne Szabó Éva bőrdíszműves munkássága** (1)

10. TAMÁSI (15 tétel)

- *Épített környezet:* Római katolikus templom - Rozália-kápolna - Henyei kápolna - Mária-szobor - Evangélikus templom orgonája - Eszterházy-vadászkastély - Würtz Ádám szülőháza (7)
- *Kulturális örökség:* Iglice Népdalkör - Markovics Gábor munkássága (2)
- *Ipari és műszaki megoldások:* Rittinger-féle tutyiműhely - Cserénygáti vízimalom (2)
- *Természeti környezet:* Gyulaji erdő - Gyulaji dóm - Pacsmagi tavak (3)
- *Egészséges életmód:* Tamási gyógyvíz és termálfürdő (1)

11. TOLNA (14 tétel)

- *Épített környezet:* Római katolikus templom - Római katolikus plébánia - Szentháromság-szobor - Kálvária-kápolna - Mőzsi római katolikus templom - Szent Sebestyén-szobor - Nepomuki Szent János-szobor - Festetics-kastély (8)
- *Kulturális örökség:* Verseggy Ferenc munkássága (1)
- *Ipari és műszaki megoldások:* Selyemgyár és ipartörténeti gyűjtemény - Selyemgubóraktár (2)
- *Agrár- és élelmiszergazdaság:* Tolnai borvidék és borai (1)
- *Természeti környezet:* Tolnai Holt-Duna - Mőzsi Kapszeg-tó (2)

K Ö Z S É G E K:

12. Alsónána (2 tétel)

- *Épített környezet:* Római katolikus templom - Evangélikus templom (2)

13. Alsónyék (1 tétel)

- *Épített környezet:* Református templom (1)

14. Báta (9 tétel)

- *Épített környezet:* Római katolikus plébániatemplom - Szent Vér kegytemplom - Nepomuki Szent János-szobor - Református templom (4)
- *Kulturális örökség:* Tájház - Halászház - Dér Józsefné munkássága - Fekete Gólya Ház (4)
- *Ipari és műszaki megoldások:* Fagázás szivattyútelep (1)

15. Bogyiszló (12 tétel)

- *Épített környezet:* Református templom (1)
- *Kulturális örökség:* Bogyiszlói népviselet - Bogyiszlói népzenei hagyományok - Józsa Bálintné munkássága - Orsós Kis János munkássága - Streer Tamás munkássága - Streer Tamásné munkássága - **Hajdu Józsefné munkássága** (7)
- *Ipari és műszaki megoldások:* Sió-torkolati árvízkapu - Szent László-híd (2)
- *Agrár- és élelmiszergazdaság:* Bogyiszlói paprika (1)
- *Természeti környezet:* Bogyiszlói orchideás erdő (1)

16. Decs (15 tétel)

- *Épített környezet:* Református templom - Görögszói római katolikus kápolna (2)
- *Kulturális örökség:* Sárköz népművészete - Sárközi tájház - Ács Istvánné munkássága - Bali Istvánné munkássága - Békás Jánosné munkássága - Bereikai Éva, Oláh Istvánné munkássága - Farkas Lászlóné munkássága - Fehér Lászlóné munkássága - Fülöp Ferenc munkássága - Kovács Józsefné munkássága - Perity Mihályné munkássága - Széles Józsefné munkássága - Tóth Jánosné munkássága (13)

17. Értény (1 tétel)

- *Épített környezet:* Római katolikus templom (1)

18. Fácánkert (2 tétel)

- *Épített környezet:* Kunffy-kastély (1)
- *Ipari és műszaki megoldások:* Szeszgyár (1)

19. Felsőnyék (5 tétel)

- *Épített környezet:* Római katolikus templom - Hajdani római katolikus plébánia - Református templom - Deák-pince (4)
- *Természeti környezet:* Kolláti-rét (1)

20. Grábóc (3 tétel)

- *Épített környezet:* Görögkeleti szerb templom - Görögkeleti szerb apácakolostor, kútház és temető (2)
- *Kulturális örökség:* Grábóci szerb ortodox búcsú (1)

21. Györe (1 tétel)

- *Épített környezet:* **Római katolikus templom** (1)

22. Györköny (5 tétel)

- *Épített környezet:* Evangélikus templom (1)
- *Kulturális örökség:* Tájház - **Tolnai Lajos írói munkássága** - **Német nemzetiségi hagyományőrző füzetek** (3)
- *Agrár- és élelmiszergazdaság:* Pincefalu (1)

23. Harc (2 tétel)

- *Épített környezet:* Római katolikus templom (1)
- *Agrár- és élelmiszergazdaság:* Brill-pálinkaház és pálinkái (1)

24. Iregszemcse (3 tétel)
• *Épített környezet:* **Római katolikus templom - Kálvária-kápolna - Viczay-kastély** (3)
25. Izmény (2)
• *Épített környezet:* **Evangélikus templom** (1)
• *Kulturális örökség:* **László László primás tevékenysége** (1)
26. Kajdacs (2 tétel)
• *Épített környezet:* Római katolikus templom - Sztankovánszky-mauzóleum (2)
27. Kisszékely (3 tétel)
• *Épített környezet:* Római katolikus templom (1)
• *Természeti környezet:* Barátok tava - Kisszékely környéki erdők (2)
28. Kistormás (1 tétel)
• *Épített környezet:* Evangélikus templom (1)
29. Kisvejke (0 tétel)
30. Kölesd (6 tétel)
• *Épített környezet:* Református templom és parókia - Kismegyeháza, Ulánus laktanya és istálló (2)
• *Kulturális örökség:* Borjádi Petőfi-emlékméhes - Kölesdi Képtár és Látásmozgalom - Kölesdi fehérhímzés (3)
• *Ipari és műszaki megoldások:* Borjádi Sörét-torony (1)
31. Lengyel (5 tétel)
• *Épített környezet:* **Szent Flórián-szobor - Apponyi-kastély - Apponyi-borospince - Majorsági épületek** (4)
• *Természeti környezet:* **Lengyel-hőgyészi erdők** (1)
32. Madocsa (5 tétel)
• *Épített környezet:* Református templom (1)
• *Kulturális örökség:* Seregi István munkássága - Boldog István munkássága - Földesi János munkássága (3)
• *Természeti környezet:* Szlavón tölgyes (1)
33. Magyarkeszi (2 tétel)
• *Épített környezet:* Római katolikus templom (1)
• *Ipari és műszaki megoldások:* Gizella hengermalom (1)
34. Medina (8 tétel)
• *Épített környezet:* Görögkeleti szerb templom - Református templom - Római katolikus kápolna - Apponyi-kúria (4)
• *Kulturális örökség:* Medinai szerb szokások és hagyományok - Kőszegi testvérek népi hangszerei - Medinai zenészdinasztia hagyományai - Bartina zenekar (4)
35. Möcsény (2 tétel)
• *Épített környezet:* **Római katolikus templom - Zsibriki német telepház** (2)
36. Nagydorog (3 tétel)
• *Épített környezet:* **Református templom a szégyenkővel és a Sztárai-kehellyel** (1)
• *Természeti környezet:* **Szenesi-legelő** (1)
• *Agrár- és élelmiszergazdaság:* **Magyar díszposta-galamb** (1)
37. Nagykónyi (1 tétel)
• *Épített környezet:* Római katolikus templom (1)
38. Nagyszékely (1 tétel)
• *Épített környezet:* Református templom (1)

39. Nak (1 tétel)

- *Egészséges életmód:* **Széles Lajos munkássága és a Naksol** (1)

40. Öcsény (3 tétel)

- *Épített környezet:* Református templom (1)
- *Kulturális örökség:* Egyed Mihályné munkássága - Werner Andrásné munkássága (2)

41. Pálfa (2 tétel)

- *Épített környezet:* Római katolikus templom (1)
- *Kulturális örökség:* Illyés Gyula felsőrácegresi szülőhelye és első iskolája (1)

42. Pörboly (1 tétel)

- *Természeti környezet:* **Pörbolyi Ökoturisztikai Központ** (1)

43. Regöly (2 tétel)

- *Épített környezet:* **Római katolikus templom - Somolypusztai templomrom** (2)

44. Sárpilis (3 tétel)

- *Épített környezet:* Református templom (1)
- *Kulturális örökség:* Gy. Bóli János munkássága - K. Kovács János munkássága (2)

45. Sárszentlőrinc (4 tétel)

- *Épített környezet:* Evangélikus templom - Hajdani evangélikus gimnázium (2)
- *Kulturális örökség:* Petőfi-emlékház - Lázár Ervin-emlékház (2)

46. Sióagárd (6 tétel)

- *Kulturális örökség:* Tájház - Sióagárdi viselet és hímzés, Hímzésmúzeum - Szabadi Mihály írói munkássága - Király Anna munkássága - **Finta Mihályné szöttek gyűjteménye** (5)
- *Agrár- és élelmiszergazdaság:* Leányvári pincefalu (1)

47. Szakály (1 tétel)

- *Épített környezet:* Római katolikus templom (1)

48. Tevel (4 tétel)

- *Épített környezet:* **Római katolikus templom - Szent Rókus és Szent Rozália-kápolna - Tizennégy Segítő Szent-kápolna - Kovácsi római katolikus templom** (4)

49. Váralja (2 tétel)

- *Épített környezet:* Református templom (1)
- *Természeti környezet:* Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet (1)

50. Závod (3 tétel)

- *Épített környezet:* **Római katolikus templom - Római katolikus plébánia - Szent Flórián-szobor** (3)

A Tolna Megyei Értéktár értékeinek kategóriánkénti összesítője
2016. június 24-én

	Település	Épített környezet	Kulturális örökség	Ipari és műszaki megoldások	Agrár- és élelmiszer-gazdaság	Turizmus és vendéglátás	Természeti környezet	Egészséges életmód	Sport	Összesen
1.	Szekszárd	24	6		2	1	1			34
2.	Bátaszék	16	6	3						25
3.	Bonyhád	21	4	1	1					27
4.	Dombóvár	6	3		2			1		12
5.	Dunaföldvár	12	1	1		1	1	1		17
6.	Gyönk	4	3							7
7.	Nagymányok	2								2
8.	Paks	24	4	2	1		4	1	1	37
9.	Simontornya	7	1							8
10.	Tamási	7	2	2			3	1		15
11.	Tolna	8	1	2	1		2			14
12.	Alsónána	2								2
13.	Alsónyék	1								1
14.	Báta	4	4	1						9
15.	Bogyiszló	1	7	2	1		1			12
16.	Decs	2	13							15
17.	Értény	1								1
18.	Fácánkert	1		1						2
19.	Felsőnyék	4					1			5
20.	Grábóc	2	1							3
21.	Györe	1								1
22.	Györköny	1	3		1					5
23.	Harc	1			1					2
24.	Iregszemcse	3								3
25.	Izmény	1	1							2
26.	Kajdacs	2								2
27.	Kisszekely	1					2			3
28.	Kistormás	1								1
29.	Kisvejke									0
30.	Kölesd	2	3	1						6
31.	Lengyel	4					1			5
32.	Madocsa	1	3				1			5
33.	Magyarkeszi	1		1						2
34.	Medina	4	4							8
35.	Möcsény	2								2
36.	Nagydorog	1			1		1			3
37.	Nagykónyi	1								1
38.	Nagyszékely	1								1
39.	Nak							1		1
40.	Ócsény	1	2							3
41.	Pálfa	1	1							2
42.	Pörbölly						1			1
43.	Regöly	2								2
44.	Sárpilis	1	2							3
45.	Sárszentlőrinc	2	2							4
46.	Sióagárd		5		1					6
47.	Szakály	1								1
48.	Tevel	4								4
49.	Váralja	1					1			2
50.	Závod	3								3
	Összesen	193	82	17	12	2	20	5	1	332

**A Tolna Megyei Értéktár értékeinek járásonkénti összesítője
2016. június 24-én**

Járás	Település		Épített környezet	Kulturális örökség	Ipari és műszaki megoldások	Agrár- és élelmiszer- gazdaság	Turizmus és vendéglátás	Természeti környezet	Egészséges életmód	Sport	Összesen
	Összesen	Ebből értéktáras									
Bonyhádi	25	11	41	6	1	1		2			51
Dombóvári	16	2	6	3		2			2		13
Paksi	15	8	44	14	3	3	1	7	2	1	75
Szekszárdi	17	14	59	45	5	4	1	2	0	0	116
Tamási	32	12	33	6	3			6	1		49
Tolnai	4	3	10	8	5	2		3			28
Összesen	109	50	193	82	17	12	2	20	5	1	332

